

Den politiska skolans förfall

Visst har du rätt, Jerry Hansson, i det du skriver om skolan (JP 16/5). Jag stämmer in i det mesta om än från andra utgångspunkter. Och jag har upplevt Kafkastämningen.

Min invändning handlar om perspektivet. Skolan är alldeles för viktig för att prisges åt politiskt godtycke. Den skall alltså vara statlig, en hela nationens angelägenhet. Den skall vara stabil, pålitlig och klassisk i sin syn på tingen och inte utan vidare kunna omförhandlas av nya majoriteter. Därmed också sagt att det var socialdemokraterna som förstörde den, precis som de gjorde vad de kunde för att förstöra Svenska kyrkan. Problemet idag är inte att vi har en högerregering utan att vi vant oss vid en politisk opportunist och svängdörrsmentalitet som gör att skolan sargas svårt av varje ny regim, av ytliga infall och tråtor om styrningsmodeller. Att dagens borgerlighet i allt väsentligt (allt utom ekonomi) har övertagit vänsterns värderingar - för att få regera - ser vi ju runt omkring oss. Orsaken är att den inte längre har något eget svar på tidens utmaningar. De flesta som är och kommer att vara verksamma framöver fick sin utbildning ramponerad av sextioåttorna.

Jag var anställd av Jönköpings skolor under brytningstiderna och minns hur den strävsamme Gunnar Rydh (s) kämpade för Åke Islings vision av den demokratiska skola där ingen är bättre än någon annan och klassrummen undan för undan förvandlas till en ”parkeringsplats för onödiga”, ett uttryck som användes av kritikern Gunnar Adler Karlsson. Det var lika viktigt att vara bra i bordtennis som i matematik. Om skolans personal hade tillfrågats kunde kommunledningen redan då ha fått veta sanningen. Det finns några ämnen som är viktigare än alla andra. Till dessa hör svenska, historia och matematik.

Skola för bildning kom 1992 och tände många fadda sinnen. Frågan är om de som skulle genomföra reformen hade tillräckligt på fötterna för att ens fatta vad det handlade om. Det statliga betänkandet bjöd frikostigt på referenser till bildningshistorien och skolans nedärvda koppling till kyrkan och den kristna kulturen. Först på 1960-talet slog de vanföreställningar igenom som på några få decennier skulle göra våra barns utbildning till samhällets notoriska problem. Jag talar om politik och utbildningsteknologi. Skolan blev de progressivas egen experimentverkstad, barnen försökskaniner. Det blev plötsligt självklart att varje ny regering skulle göra om skolan, liksom att pedagogikens amerikanska slagdängor oavkortat skulle översättas till skolsvenska. Detta är fortfarande problemet, inte att vänstern har för lite att säga till om. Skola för bildning, som rätt förstådd kunde ha räddat skutan från undergång, seglade förstås rakt in i den socialistiska malströmmens kaos och försvann.

Precis som kristendomen har gett vårt land allt av djupare värde (ateisten Jan Guillou erkänner det ju), så har svensk politik på halvannan generation lyckats riva ner vad femtio generationer hade byggt upp, en imponerande bildningstradition där människans oändliga värde aldrig omförhandlas, en samhällsordning med respekt för livet och olikheten, och en intellektuell odling som inte står och faller med sina ekonomiska förtjänster.

All bildning står på ofri grund. Utan den insikten förblir vi barbarer. Sent skall syndaren vakna. Jag tror att det politiska käbbel som blivit vårt lands bästa kännetecken kommer att köra skolan mot botten ett bra tag till, innan tiden står mogen för en bildningens renässans och en skola som än en gång börjar uppvisa klassiska drag.

Anders Bylander

Fil mag, adjunkt och f fortbildningsledare i skolförvaltningen

